

Artikelarkiv Arvesølv 2001

To erindringsglimt fra Munkebo

af Carl Andersen

Carl Andersen er født i Munkebo 1921 som søn af Martine og Chr. Andersen, Fjordvej 77. Under krigen var han elev på Roskilde Højskole. To af de meget levende og velskrevne stile han skrev her, som led i danskundervisningen formodentlig, har vi fået lov til at bringe i skriftet. Carl Andersen blev senere politimand og bor nu i Rødovre.

Min skoletid

Jeg kom i Skole, kort Tid efter at jeg var fyldt 7 Aar, og da vi jo boede på Landet, var det en Landsbyskole med kun 4 Klasser og een Lærer. Den første Tid kan jeg selvfølgelig ikke huske saa meget fra, men jeg husker dog, at vi lærte at læse på den Maade, at vi havde nogle smaa Papbrikker, med forskellige Ord paa saasom Hus, Far, Mor og saa videre, som vi saa lærte først, førend vi lærte at læse hele Sætninger. Jeg havde lært at regne lidt, førend jeg kom i Skole, og det har siden den Gang interesseret mig meget. I de tre første Aar af min Skoletid gik jeg hos Lærerinden, en Dame paa ca. 50 Aar, der gik meget ungdommeligt klædt, men ellers var meget flink.

Da jeg var 10 Aar, forlod jeg Forskolen og begyndte hos Læreren. I Løbet af 4 Aar gik jeg hos 3 forskellige Lærere, og dette synes jeg kræver en særlig Omtale. Den første, en Hr. Rasmussen, var meget gammel, da jeg begyndte hos ham, og han tog ogsaa kort tid herefter en Vikar, som var der godt et Aars Tid. Denne Hr. Rasmussen var af den saakaldte gamle Skole, min Fader, der er konfirmeret i 1904, havde gaaet hele sin Skoletid hos ham ogsaa.

Han holdt hovedsageligt paa de gamle Undervisningsformer med mange Salmesvers, Katekismus og Bibelshistorie, i øvrigt var han meget for at uddele Øretæver, samt at gaa til Gilde hos Bønderne. Man sagde om ham og Konen, at de ikke spiste hjemme Dagen før de skulde til Gilde. Dette med Gilderne fik ogsaa Indflydelse paa Undervisningen, idet der blev gjort Forskel paa de Børn, hvis Forældre inviterede Læreren, og de hvis Forældre ikke gjorde det.

Da Hr. Rasmussen tog sin Afsked, opstod der en større Batalje om hans Efterfølger, idet mange Forældre vilde beholde hans Vikar, en Hr. Andersen. Disse Forældre satte en Adresse i Gang for at ansætte Hr. Andersen, og den fik ogsaa Befolkningens Flertal, men Sogneraadet tog ingen Hensyn til den, men ansatte en ny Lærer, som kom fra Fredericia.

Denne, en Hr. Hansen, var en ung mand først i Trediverne med flere moderne Ideer, blandt andet var han Kunstmaler i sin Fritid. Naar han saa skulde naa at male efter Skoletid, skulde vi hjælpe ham at skubbe hans Bil i Gang, saa fik vi til Gengæld tidligere fri. Han var mere frisindet i sin Undervisning end de to andre Lærere, jeg gik hos. Blandt andet indskrænkede han Undervisningen i Bi-

belshistorie og afskaffede helt den forhadte Katekismus til Fordel for en mere udvidet Danskundervisning. Han lagde mere Vægt paa Geografi end paa Salmevers, hvad vi jo kun var tilfredse med; men vi havde hverken Fysik eller Sprog. Om Sommeren gjorde vi Gymnastik ude paa Legepladsen samt gik i Vandet under Lærerens Opsyn.

Det er i store Træk min Skoletid. Til sidst vil jeg føje et Par Bemærkninger til angaaende Uligheden mellem den Undervisning Børnene i Byerne har Adgang til, og den vi andre fik. Det har altid forekommet mig uretfærdigt, at bare fordi man var født i en Provinsby, skulde man have bedre Undervisning end Landsbybørn. Byerne har jo store moderne Skoler med op til otte Klasser og mange Lærere, mens vi andre gik i en Skole hvor vi var 35-36 Børn i Alderen 12-14 Aar i een Klasse. Det siger sig selv at Byernes Ungdom faar mere ud af deres Skoletid end Landsbybørn.

Til Slut lidt om hvad jeg har lært siden jeg forlod Skolen, jeg har gaaet et Aar paa Teknisk Skole og i Aftenskole i to Vintre og er altsaa nu paa Roskilde Højskole, hvor jeg haaber at lære en Del mere.

Min Fødeby

Byen, hvor jeg er født, Landsbyen Munkebo er beliggende ved Landevejen mellem Odense og Kerteminde. 15 km. fra den første, 7 km. fra den sidstnævnte By.

Den ligger rettere sagt paa den smalle, kun 2 km. brede Strimmel Land, der forener Halvøen Hindsholm med det øvrige Fyn, idet Odense og Kerteminde Fjorde her er hinanden nærmest. Selve Byen ligger lige ned til Kertinge Nor, det inderste af Kerteminde Fjord, og har en glimrende udsigt over Vandet. Den er i de senere Aar blevet benyttet meget som Ferieby af Odenseanerne, idet der er blevet bygget ca. 100 Sommerhuse omkring ved Fjorden.

Om Sommeren er der en livlig Trafik af Badegæster til Kerteminde, især om Søndagene, hvor op mod 15.000 (kan det passe? red.). Mennesker kører igennem Byen paa Vej til det herlige Bad i Storebælts friske Vover. Af Seværdigheder er der ikke mange, dog maa jeg nævne et af Fyns smukkeste Udsigtssteder, nemlig "Munkebo Bakke", der er ca. 60 Meter over Havet. Heroppe kan man se baade Sjælland og Samsø, ja, endog Jyllands Kyster i klart Vejr. 60 m. er jo tilsyneladende ikke nogen imponerende Højde, men man maa tage i Betragtning, at den ligger paa det smalle Stykke Land mellem Fjordene, og af den Grund synes den meget mere. Man ser herfra Fyns Hoveds storladne Natur, der endnu henligger som Istiden efterlod den, man næsten ser ned i Gaderne i Kerteminde, Byen med de røde Tage, man ser Taarnene og Spirene i Odense og Odinstaarnet, der er som et Symbol paa en Tid, Teknikkens Tidsalder. Enhver, der har staaet oppe paa Bakkens Udsigtstaarn en skøn Sommerdag og betragtet de to Fjordes blaa Vande og det smilende fynske Landskab, vil vistnok give mig Ret i, at det er et af de smukkeste Steder, om ikke i Danmark saa dog paa Fyn.

Der findes i Egnen omkring Byen to velbevarede Jættestuer, hvoraf den ene er med Dæksten, samt en Langdysse. Endvidere er der for nogle Aar siden udgravet en Høvdingegrav øst for Byen, hvor der blev fundet en stor Stensætning i en Ring uden om Graven. Udbyttet var dog ikke stort, idet man kun fandt et Bronzesværd og et Bronzespænde og forskellige andre Smaating.

Hvornaar Kirken er bygget, ved man ikke bestemt, men jeg vil antage at den er paabegyndt omkring Aar 14-1500. Den er, af en Landsbykirke at være, en temmelig stor og massiv Bygning med et stort firkantet Taarn, der dog ingen Spir har men en pyramideformet Overbygning. Kirken udmærker sig særligt ved sit smukke og velbevarede Inventar. Der er i Vaabehuset flere Gravstene nedlagt i Gulvet, ligesom der er en Mindetavle over et Lynnedslag i 1730. Inde i selve Kirken ligger en Herremand med sine to Hustruer begravet. Kirken ejedes førhen af Herren til Østergaard, der er en nærliggende Herregaard, opført 1731.

Befolkningen bestaar af ca. 1300 Individder. En stor Del heraf er selvfølgelig Bønder, men der er ogsaa temmelig mange Arbejdere, Haandværkere og Fiskere. Der er mange af Arbejderne, der har deres Arbejde paa Mangemillionæren A. P. Møllers Staalskibsværft ved Odense Kanal. Fiskerne fisker dels i Kertinge Nor dels i Odense Fjord, dog er der ogsaa nogle, der driver søgaaende Fiskeri i Farvandet nord for Fyn.

Der findes i Kommunen fire Skoler, Alderdomshjem, Forsamlingshus, Missionshus, Bibliotek, Andelsmejeri og en Kro, der er meget søgt af Turister om Sommeren, endvidere er der to andre Restaurationer, deraf er den ene paa Munkebo Bakke. Jernbanen Odense-Kerteminde-Martofte, der gaar gennem den sydlige Del af Sognet, har station i Dræby, en Naboby til Munkebo, der hører ind under samme Kommune.

Jorden i Sognet hører vistnok til noget af den bedste i Danmark. Der dyrkes meget Frø og en Del Tobak.

Partfordelingen i Sogneraadet er som følger: tre Socialdemokrater, to Radikale, 1 Venstre og én Konservativ.

Om Byens Historie ved jeg ikke meget, men der er dog Tegn, der tyder paa at her har været Bebyggelse meget tidligt. Blandt andet det at det store Oldtidsfund "Ladbyskibet" jo findes i en Afstand af ca. 6 km. Der er en stor Sandsynlighed for at der her har levet Mennesker endnu tidligere end ved Ladby. I 1231 nævnes Stedet som Munkebothæe .

I 1570 fik de Odense Borgere af Kongen Tilladelse til at have en fri Havn ved Munkebo til Ind- og Udskibning. Her fortæller en Præsteberetning fra 1623 , at Odense Borgerne en Gang vilde anlægge en Havn der og derfor havde anlagt en Bro mellem en lille Holm og det faste Land. Broen blev dog snart ødelagt af Isen, og en Folkeviser siger herom: "Odense Mænd de vise, bygde Bro på Ise, Gantebro som (hvor? (red.)) Galgen stod" o. s. v. Denne Holm, som vi endnu kalder Galgeholm, findes den Dag i Dag, og resterne af Broen, en Slags Stensætning, findes ogsaa. Paa Holmen, hvor Sagnet paastaar at der har staaet en Galge, er der to smaa Høje, hvor Hullerne fra Galgestolperne ses endnu. Det hele er dog maaske kun et Sagn, men den Kendsgerning, at det omtales allerede Aar 1623, taler jo for, at der er noget om det. Det med Broen og Havnen passer i alle Tilfælde.

Under Svenskekrigen nedgravede den daværende Præst, Claus Hansen Nakskov, Kirkens hellige Kar og sit eget Sølvstykke paa Præstegaardens Mark. Da Fjenderne derfor intet fandt, druknede de 1659 Præsten i en Dam bag ved Præstegaarden. Sølvstøjet fandtes først i 1842.

Om Egnens Muligheder i Fremtiden er det ikke nemt at sige noget videre. Fiskerierhvervet, som for 10 Aar siden var meget omfattende, er i stærk Tilbagegang. Dette skyldes blandt andet det, at det moderne Fiskeri kræver saa store Penge-midler. En moderne Fiskekutter, som de bruger i Kertemind og andre Steder, kostede førend Krigen 16-18.000 kr. Dette er en af Grundene til at saa mange paa min Egn er gaaet fra Fiskeriet over til at blive Arbejds-mænd. Der er i Kommunens Afdeling af D. A. F. ikke mindre end 60 Medlemmer, og dertil kommer der ca. 20 andre, som er Medlemmer enten i Odense eller i Kertemind. Dette store Antal er næsten det halve for meget, hvis man skulde regne med de Arbejds-muligheder, der er paa Egnen.

Man var her tidligt meget politisk interesseret. Dette ses af, at Socialdemokratisk Forening blev stiftet allerede i 1899. Det er noget ganske enestaaende for en Landkommune. Da Socialdemokratiet i 1916 skulde have sit første Mandat i Odense Amtsraad blev det en Mand fra Munkebo. Vi kan nu prale af at have ikke mindre end to Landstings-medlemmer, nemlig Amtsraads-medlemmet Martin Larsen og den kendte Landsretssagfører Fru Ingeborg Hansen, der er gift med en Gaardejer fra Munkebo.

Jeg vil slutte med at ønske, at denne lille Plet af Danmark maa komme godt gennem Krigens Vanskeligheder, og at der atter maa komme lysere Skyer over vort gamle Land.